

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАПН
УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ
СЛПІХ ТА ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ**

**УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА
9-10**

**Укладач: Костенко Т.М., канд. психол. наук, науковий
співробітник лабораторії тифлопедагогіки**

Київ - 2016

Пояснювальна записка

За концепцією розвитку гуманітарної сфери України, яка є пріоритетною в цілісному процесі реалізації української національної ідеї та державотворення, найвищою цінністю проголошується людина. Тому в "Державному стандарті..." змістом базової та повної середньої освіти насамперед передбачається створення оптимальних передумов "для всебічного розвитку особистості, виховання громадянина-патріота України", а сам зміст "визначається на засадах загальнолюдських і національних цінностей, науковості й систематичності знань, їх цінності для соціального становлення людини, гуманізації й демократизації шкільної освіти". Відповідно, у сьогоденній освітній системі предмет "українська література" набуває особливої актуальності.

Програму з української літератури для загальноосвітніх навчальних закладів розроблено на основі Закону України "Про загальну середню освіту" й нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392). Ця програма в повному обсязі змісту та державних вимог до рівня мовленнєвої компетентності учнів цілком відповідає пізнавальним та освітнім можливостям учнів з порушеннями зору. До цієї програми додано нову графу „Спрямування корекційно-розвиткової роботи”, в якій розкрито авторські напрямки спрямування корекційно-розвиткової роботи на удосконалення, спеціальне формування, розвиток і корекцію пізнавальної та мовленнєвої діяльності учнів з порушеннями зору, які зумовили деяку недостатність розвитку цих процесів, на матеріалі усіх змістових ліній курсу. Ця робота теж ґрунтується на засадах компетентнісного, когнітивно-комунікативного, особистісно зорієнтованого й діяльнісного підходів до навчання.

Метою вивчення української літератури в спеціальній загальноосвітній, як і в масовій, школі є:

— підвищення загальної освіченості громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння "читати й усвідомлювати прочитане", "прилучатися до художньої літератури, а через неї - до фундаментальних цінностей культури", розширення їхніх культурно-пізнавальних інтересів;

— сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі;

— виховання національно свідомого громадянина України;

— формування і утвердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Складові цієї загальностратегічної мети реалізуються через такі конкретні **завдання навчального предмета "українська література"**, які ґрунтуються на аксіологічній, літературознавчій, культурологічній змістових лініях, акцентованих у "Державному стандарті...":

1. Зацікавлення учнів художнім твором як явищем мистецтва слова, специфічним "інструментом" пізнання світу і себе в ньому — прищеплення і утримання бажання читати.

2. Розвиток уміння сприймати літературний твір як явище мистецтва слова.

3. Підняття загальної освіченості учнів: набуття ними базових знань з української літератури, необхідних для повноцінної інтеграції в суспільство на різних рівнях. Ознайомлення із найвизначнішими і найпоказовішими взірцями української народної творчості та художньої літератури.

4. Формування читацької культури учнів, розвиток естетичного смаку, вміння розрізняти явища класичної (як високого мистецтва) і масової культури.

5. Формування стійкого інтересу до української літератури як вагомого духовного спадку народу, повноцінного оригінального мистецтва.

6. Повернення втраченого престижу національної літератури, виховання її майбутнього читача й шанувальника.

7. Формування гуманістичного світогляду, розвиток духовного світу, утвердження загальнолюдських морально-етичних орієнтирів.
8. Сприяння національному самоусвідомленню і стійкому відчуттю приналежності до європейської спільноти. Бачення в українській художній творчості ментальних особливостей української людини.
9. Вивчення української літератури в національному і світовому культурологічному контекстах, у міжпредметних зв'язках.
10. Розвиток творчих і комунікативних здібностей учнів, їхнього самостійного і критичного мислення, культури полеміки, вміння аргументовано доводити власну думку.
11. Вироблення вміння компетентно і цілеспрямовано орієнтуватися в інформаційному і комунікативному сучасному просторі.
12. Вироблення вміння застосовувати здобуті на уроках літератури знання, навички у практичному житті.
13. Розвиток навичок самоосвіти, бажання і спроможності вчитися.

В даній програмі враховано сьгоднішні державні вимоги до змісту і рівня навчальних досягнень учнів основної школи і розроблено корекційно-розвиткову спрямованість для спеціалізованої школи, а саме, дітей з порушеннями зору. **Зміст** запропонованого до вивчення літературного матеріалу спроектований на очікувані **результати навчання**, що дає можливість більш цілеспрямовано і стратегічно зорієнтовано організувати навчальний процес, а також визначити основні напрямки **корекційно-розвиткової** роботи.

Вивчення в спеціальній загальноосвітній, як і в масовій, школі предмета "українська література" забезпечує реалізацію цих компетентностей у таких напрямках:

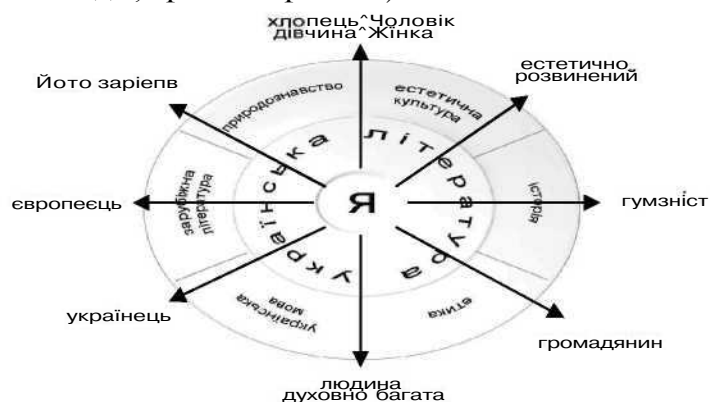
- соціальні компетентності (активна участь у суспільному житті; здатність знайти, зберегти і розвинути себе як особистість; розвиток комунікативних якостей; здатність розв'язувати проблеми; формування світоглядних і загальнолюдських ціннісних орієнтирів);
- мотиваційні компетентності (розвиток творчих здібностей, здатності до навчання, самостійності мислення);
- функціональні компетентності: естетична, культурологічна, мовна, комунікативна (вміння оперувати набутими знаннями, сформованими навичками, використовувати їх у практичному житті).

Загальний результат програми з української літератури стосується:

учня (освічену і розвинену особистість, спроможну повноцінно реалізуватися в майбутньому дорослому житті);

учителя (для якого передбачається підвищення фахових вимог);

української літератури (змінюється її усталений імідж, зростає престиж).

Відповідно до цієї концепції структура програми, її змістове наповнення передбачає: світовий і національний культурологічний контексти, міжпредметні зв'язки, втілення ключових компетентностей, врахування вікових особливостей учнів, психології сприйняття дитиною творів художньої літератури, особливості сучасного навчального процесу в середній школі, право вибору (для вчителя і учня), особливості сучасного інформаційно-комунікативного простору, національних процесів державотворення, загальносвітових процесів глобалізації тощо.

При доборі художніх творів для текстуального вивчення враховувалося і те, що програма з української літератури за своїм змістовим наповненням для **спеціальної загальноосвітньої школи** має відповідати рівню пізнавальних можливостей дітей з порушеннями зору, а також за **принципами**: високих естетичних критеріїв, жанрово-тематичної розмаїтості, врахування вікової психології, осучаснення змістового матеріалу. Тому добиралися насамперед твори, цікаві й актуальні у контексті нинішнього життя, суголосні сьогоднішній рецепційній свідомості, близькі та зрозумілі сучасній молодій людині, яка живе в інакшому комунікативному, інформаційному просторі.

Українська література як шкільний предмет водночас виконує кілька рівноцінних функцій, серед яких виділяються: естетична, пізнавальна і виховна. Це означає, що кожен запропонований твір не лише відображає певну історично-художню дійсність, а й засобами мистецтва слова виховує українську людину. Тому особливий акцент робиться на тих художніх творах, що сприяють зародженню у свідомості та підсвідомості молодої людини якостей, які є носіями позитивної, життєствердної енергії.

Відповідно до Державного стандарту вивченням предмета "українська література" в спеціальній загальноосвітній школі закладається основа загальної освіченості учнів, їхньої естетико-літературної підготовленості, формування суспільно-ціннісних орієнтирів, спроможності вчитися надалі. Передбачається засвоєння певного кола усвідомлених літературних знань (змісту творів, авторів, окремих фактів біографії письменників тощо), початкових уявлень, умінь і навичок оперувати ними у процесі читання творів та їх аналізу.

Курс української літератури в 6—8 класах цілеспрямовано структурований за такими загальними тематичними блоками: 6 клас ("Загадково прекрасна і славна давнина України", "Я і світ", "Гумористичні твори", "Пригоди і романтика"), 7 клас ("Із пісенних скарбів", "Про далекі минулі часи", "Ти знаєш, що ти людина?", "Ми - українці"), 8 клас ("Усна народна творчість", "З давньої літератури", "Світ української поезії", "Український гумор і сатира", "Національна драма", "З української прози"). До кожного з них відповідно до вікових особливостей учнів підібрані тексти, які за своїм змістом дають можливість максимально репрезентувати ту чи іншу тему. В 6 класі в основному це твори, написані спеціально для дітей і про дітей, твори з казковим, фантастичним сюжетом. У цілому акценти зроблено насамперед на сучасних, близьких до свідомості сучасної дитини текстах. Враховано також і необхідність тематично-стильової різноманітності пропонованих для розгляду творів, їхні ідейно-ціннісні пласти, які втілюють ключові компетентності.

Навчально-виховний процес уроків української літератури **в спеціальній загальноосвітній, як і в масовій, школі** передбачає формування цілісного уявлення про неї як про важливий складник національної культури, підвищення загального рівня культури майбутнього покоління, розвиток його творчого, інтелектуального потенціалу, виробленню здорового, повноцінного світогляду.

Викладання цього предмета відбувається у форматі загального мистецького контексту, в якому створювався художній твір, а також міжпредметних зв'язків (українська мова, історія, зарубіжна література, образотворче мистецтво, музика, природознавство, географія, естетика, етика), які відбиті у додатках до кожної окремої теми.

Для кожного класу окремо вказується загальна кількість годин (однакова для всіх), резервний час. У програмі присутній додатковий розподіл годин (для уроків виразного читання, повторення та узагальнення, позакласного читання), який може бути змінений учителем. Запронована кількість часу на вивчення кожного розділу, теми також є орієнтовною, вчитель може її змінювати (в межах 70 год). Резервний час

може використовуватися для підсумкових уроків (у основній школі), уроків розвитку мовлення, тематичного оцінювання, різних видів творчих та інших робіт (екскурсій, диспутів, семінарів тощо) — на вибір учителя.

У рубриці «**Зміст навчального матеріалу**» при необхідності пропонуються вступні тези до кожного розділу чи теми, коротка характеристика творчості того чи того письменника, короткі анотації до творів, що враховують сучасні літературознавчі оцінки (в доступних для школярів межах); називаються обов'язкові для засвоєння теоретичні поняття, необхідні для аналізу текстів тощо. Але **зміст цієї рубрики є лише пропозицією**, однією з найсучасніших компетентних версій оцінки письменника і його творчості, він не повинен сприйматися догматично.

Рубрика «**Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів**» містить перелік основних усвідомлених знань (у тому числі і творів для вивчення напам'ять), вмінь, навичок, передбачених кожною конкретною темою. Особливий акцент зроблено на вимогах емоційно-ціннісної сфери (*вони виділені іншим шрифтом*), які найконкретніше втілюють ключові компетенції. Скажімо, навчально-виховний процес повинен відбуватися так, щоб, вивчаючи оповідання "Федько-халамидник" В. Винниченка у 6 класі, учні могли *"усвідомлювати найважливіші цінності моралі та етики, що роблять людину душевно багатою і щедрою на добро, порядність, чесність, здатність до милосердя і співпереживання"*.

Рубрика «**Спрямованість корекційно-розвиткової**» розроблена з урахуванням особливостей сприймання та засвоєння української літератури учнями з порушеннями зору та передбачає примірні напрямки корекційно-розвивальної роботи, яку рекомендується здійснювати на конкретному матеріалі змісту навчальної програми.

Під час навчально-виховного процесу програмою передбачено таку його організацію, у процесі якої вчитель дає необхідні стартові знання, висловлює-демонструє власні судження, заохочує до глибшого пізнання, зацікавлює, корегує, спрямовує вивчення теми. Але не вимагає прийняття єдиної думки, не диктує своє прочитання тексту, він **лише спонукає до певних оціночних висновків**, а учень вчиться їх робити самостійно, так само як і самостійно мислити, оцінювати, порівнювати, проводити аналогії з сучасним життям, власним досвідом тощо.

Примітка: теми: «**Олександр ГАВРОШ. «Неймовірні пригоди Івана Сили», Андрій Чайковський. «За сестрою» з 7 класу винесені для вивчення у 8-му класі. Теми: «Ніна БІЧУЯ. «Шпага Славка Беркути», «Український гумор. Валентин ЧЕМЕРИС. «Вітька + Галя, або Півість про перше кохання» з 8-го класу перенесені для вивчення у 9-му класі.**

9-й клас

Усього — 70 год. На тиждень — 2 год.

Резервний час — 8 год.

Текстуальне вивчення творів — 62 год.

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
1	<p>ВСТУП Роль і місце літератури в житті нації. Розвиток літератури. Творча індивідуальність митця. Художній твір — нова естетична дійсність, що "вбирає" свій час і є носієм загальнолюдських вартостей. Аналіз твору в історичному та естетичному контекстах. ТЛ: аналіз художнього твору, контекст, естетика.</p>	<p>Вміти пояснювати відмінність усної словесності від "книжної" літератури (повторення вивченого). <i>Усвідомлення національного і вселюдського значення мистецтва.</i></p>	<p>Розвиток сприймання під час роботи над матеріалом. Розвиток і корекція пам'яті на основі актуалізації раніше вивчених понять. Розвиток мислення, уваги на основі визначення ролі і місця літератури в житті нації. Розвиток мовлення на основі створення образів.</p>
3	<p>УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ Родинно-побутові пісні. "Місяць на небі, зіроньки сяють", "Цвіте терен, цвіте терен", "Сонце низенько, вечір близенько", "В кінці греблі шумлять верби", "За городом качки пливуть", "Світи, світи, місяченьку", "Лугом дуконя веду" (на вибір) Процес виникнення фольклору. Багатство і розмаїття українського фольклору (повторення і узагальнення вивченого). Види родинно-побутових пісень (про кохання, про сімейне життя). Культ романтизованих почуттів, сентиментальний пафос, традиційна символіка.</p>	<p>Вміти розрізняти види і жанри усної народної творчості, розкрити роль фольклору в житті українського народу, його місце в розвитку літератури. Розрізняти види родинно-побутових пісень. Вміти аналізувати тексти, визначати їхні мотиви, тематику, художньо-поетичні засоби, зокрема образи-символи. Вивчити напам'ять: 2 пісні (на вибір). <i>Усвідомлення значення давньої</i></p>	<p>Розвиток допитливого, шанобливого ставлення до усної народної творчості та її різновидів. Розвиток самостійного зв'язного мовлення. Формування уявлень про види і жанри усної народної творчості. Розвиток і корекція пам'яті на основі вивчення пісень. Розвиток мислення під час аналізу змісту творів.</p>

	ТЛ: поглиблення знань з поезики народної пісні.	<i>культурної спадщини свого народу.</i>	з'ясуванні художніх засобів, що використовуються в родинно-побутових піснях.
2	Українське весілля Весілля — один із провідних жанрів родинно-обрядової творчості. Основні етапи весілля та їхній пісенний супровід. Весільні пісні: "До бору, дружечки, до бору", "А брат сестрицю та й розплітає", "Розвий, сосно, сімсот квіток", "Летять галочки у три рядочки", "Ой матінко, не гай мене" — (на вибір). Естетична специфіка весільної пісні як обрядової. Використання елементів народної обрядовості у творах українських письменників (Г. Квітка-Основ'яненко, І. Котляревський, Т. Шевченко, Марко Вовчок, П. Куліш, М. Стельмах, У. Самчук та ін.).	Мати уявлення про обряд українського весілля. Виразно читати весільні пісні, вміти їх аналізувати, звертаючи увагу на мотиви, настрій, художні засоби. <i>Усвідомлення значення збереження традицій свого народу.</i>	Формування уявлень про обряд українського весілля. Розвиток мислення під час аналізу творів. Розвиток і корекція уваги під час роботи над визначенням мотивів, настроїв, художніх засобів. Формування і корекція уявлень на основі сприйняття весільних пісень.
1	Українські народні балади "Ой летіла стріла", "Ой на горі вогонь горить", "Козака несуть" Тематичні та стильові особливості, сюжет, герої українських балад. Класифікація балад (легендарні, історичні, сімейні, любовні та ін.). ТЛ: балада.	Вміти розкривати зміст поняття "балада". Розрізняти види балад. Аналізувати тексти за змістом і стильовими особливостями. Пояснювати драматизм колізії, специфічність закінчення, реалістичне і фантастичне в баладі. <i>Усвідомлення понять трагічного і оптимістичного, їхнє місце в житті людини.</i>	Формування уявлень про «баладу». Розвиток мислення під час аналізу тексту творів. Розвиток і корекція мислення на основі визначення драматизму колізії, специфічності закінчення, реалістичного і фантастичного в баладі. Розвиток усного зв'язного мовлення на основі

			висловлювання суджень про вивчене.
3	<p>ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА Українська середньовічна література XI—XV ст. Розвиток писемності після хрещення Руси-України (988 р.) Найдавніші рукописні книги Київської Русі (Остромирове Євангеліє, Ізборник Святослава).</p> <p>Перекладна література Біблія (фрагменти) Легенди: про створення світу, про перших людей Адама і Єву, про потоп на землі, про Вавилонську вежу, про Мойсея. Десять заповідей. Притча про блудного сина. Біблія — Святе письмо (Старий і Новий Заповіти) і збірки літературних пам'яток (Книга Буття, Книга Псалмів, Пісня пісень). Біблійні книги в давній Україні: Псалтир (молитви), Євангелії (про Ісуса Христа), Апостол (про Його учнів). Українські переклади Біблії (П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький, І. Огієнко, І. Хоменко та ін.). Використання біблійних тем, сюжетів, мотивів, образів у світовій та українській літературах. ТЛ: притча (поглиблено).</p>	<p>Пригадати і переказати легенду про хрещення Руси-України. Розуміти роль християнства (Біблії) в духовному житті українського народу.</p> <p>Мати уявлення про найдавніші книги Київської Русі.</p> <p>Називати і мати уявлення про біблійні книги в давній Україні, знати перекладачів Біблії українською мовою. Вміти розповісти про Старий і Новий Заповіти. Переказувати і тлумачити біблійні легенди, притчі.</p> <p><i>Пізнання і засвоєння християнської моралі: ідеалів правди, чесності, патріотизму, скромності, любові до ближнього.</i></p> <p>Зацікавлення й повага до літератури інших народів, зокрема стародавнього Сходу як невід'ємної складової української національної культури.</p> <p>Усвідомлення універсальності євангельських істин людського буття.</p>	<p>Розвиток сприймання під час опрацювання нового матеріалу.</p> <p>Розвиток і корекція мислення на основі визначення визначення ролі християнства (Біблії) в духовному житті українського народу.</p> <p>Формувати уявлення про найдавніші книги Київської Русі</p> <p>Розвиток усного зв'язного мовлення на основі розповідей про Старий і Новий Заповіти.</p> <p>Розвиток та корекція пам'яті на основі переказування та тлумачення біблійних легенд, притч.</p>
2	<p>Оригінальна література княжої Руси-України. Літописи як історико-художні твори "Повість минулих літ" — історична книга і</p>	<p>Вміти розповісти основні відомості про "Повість минулих літ" і легендарного автора Нестора Літописця, про виникнення Києво-</p>	<p>Розвиток усного зв'язного мовлення на основі розповідей про "Повість минулих літ".</p>

	<p>збірка епічних творів. Виникнення Києво-Печерського монастиря. Києво-Печерський Патерик як пам'ятка життійної літератури, місце його укладання, головні герої. Зміст оповідання про Прохора чорноризця....</p>	<p>Печерського монастиря. Мати уявлення про Києво-Печерський патерик. Переказувати і тлумачити зміст оповідання про ченця Прохора. Вміти пояснити значення давніх літописів для збереження відомостей про життя, культуру, звичаї наших пращурів.</p> <p><i>Виховання поваги до історичного минулого нашого народу, до його культурних пам'яток. Усвідомлення переваг праведного життя ченців Києво-Печерської лаври.</i></p>	<p>Формувати уявлення про Києво-Печерський патерик. Розвиток свідомого сприйняття вербальної інформації.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення під час роботи над значенням літописів.</p>
3	<p>Українська література ренесансу і бароко Роль православних братств, Острозької та Києво-Могилянської академії у розвитку української культури, зокрема книгодрукування. Перші друковані книги в Україні (Буквар — 1574, Апостол — 1574, Біблія — 1581). Іван Вишенський — мислитель, богослов, полеміст. ТЛ: Ренесанс, Бароко.</p> <p>Історично-мемуарна проза Загальні відомості про козацькі літописи (Самовидця, Г. Грабянки, С. Величка). "Історія русів" (фрагменти) анонімного автора. Політична і культурна історія України, зображення національного і релігійного гніту.</p>	<p>Називати перші друковані книги в Україні. Мати уявлення про епохи Ренесансу і Бароко. Розуміти місце постаті І. Вишенського в українській культурі цього часу.</p> <p><i>Виховання толерантності, почуття патріотизму.</i></p> <p>Мати уявлення про козацькі літописи, розуміти їхню роль у відтворенні історичного минулого України. Знати час створення "Історії русів". Вміти розповісти історію виникнення твору, прокоментувати фрагменти з нього. Розповідати про постаті Б. Хмельницького, І. Мазепи, зображені</p>	<p>Розвиток свідомого сприйняття вербальної інформації.</p> <p>Формувати уявлення про епохи Ренесансу і Бароко. Розвиток мислення під час аналізу політичної і культурної історії України. Розвиток і корекція пам'яті на основі відтворення інформації про історію перших друкованих книг в Україні.</p>

		у творі. <i>Виховання поваги до козаків — оборонців України. Осмислення з позицій сьогодення трагічних сторінок давноминулої історії рідного народу.</i>	
1	Поезія Іван Величковський. Фігурні (курйозні) вірші (із рукописних книг "Зегар з полузегарком" і "Млеко") Семен Климовський. "їхав козак за Дунай" Зразок давньої любовної лірики. Світова слава пісні. ТЛ: фігурний (курйозний) вірш.	Розглядати і пояснювати ідейно-художні особливості фігурних віршів І. Величковського. Вміти розрізняти їхню релігійну і світську тематику. Виразно і вдумливо читати вірш С. Климовського, коментувати його зміст і версифікаційні особливості. Знати про світову славу пісні С. Климовського.	Формувати уявлення про ідейно-художні особливості фігурних віршів. Розвиток і корекція мислення на основі визначення релігійної і світської тематики віршів.
1	Драматургія Час і місце побутування шкільної драми, її роль, виконавці. "Владимир" Ф. Прокоповича — зразок шкільної драми. Роль Києво-Могилянської академії в розвитку театрального мистецтва. Вертеп як вид лялькового театрального дійства. Автори і виконавці вертепу. Його євангельська й етнографічно-побутова основи. Відродження вертепної традиції в наш час. ТЛ: шкільна драма, вертеп.	Мати уявлення про шкільну драму, зокрема драму Ф. Прокоповича. Вміти розповісти про авторів, виконавців і дійових осіб вертепу, його композиційні особливості, зміст вертепного дійства. <i>Відродження традицій, що уособлюють вселюдські, вічні цінності.</i>	Формувати уявлення про шкільну драму, драму Ф. Прокоповича. Розвиток усного зв'язного мовлення на основі розповідей про авторів, виконавців і дійових осіб вертепу, його композиційні особливості, зміст вертепного дійства.
3	Григорій Сковорода. "Бджола та Шершень", "Собака і Вовк", "Всякому місту — звичай і права", "Бе ИЪегіаіе" , афоризми (наявні у всій творчості) Життя і творчість філософа, просвітителя,	Знати і розповісти про життя Г. Сковороди. Вміти проаналізувати зміст поезій "Всякому місту — звичай і права", "Те ИЪегіаіе", одну з його байок-притч. Прокоментувати	Розвиток усного зв'язного мовлення на основі розповідей про життя Г. Сковороди. Розвиток і корекція пам'яті на

	<p>поета. Його християнські морально-етичні ідеали. "Сад божественних пісень", "Байки харківські", філософські трактати. Біблійна основа творчості Г. Сковороди та його вчення про самопізнання і "сродний труд". Повчальний характер і художні особливості притч зб. "Байки харківські". ТЛ: афоризм.</p>	<p>філософський трактат "Вступні двері до християнської добронравності", афоризми митця. Вміти сформулювати власне розуміння і актуальність для сьогоденного життя положень філософії Г. Сковороди. Вивчити напам'ять: "Всякому місту — звичай і права"; кілька афоризмів (на вибір). <i>Осмислення важливості для становлення і реалізації себе як особистості ідей самопізнання та гармонії зі світом.</i></p>	<p>основі засвоєння біографії письменника. Розвиток мислення на основі аналізу змісту поезій. Розвиток свідомого сприйняття вербальної інформації. Розвиток та корекція пам'яті під час відтворення вірша.</p>
6	<p>НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА Суспільно-історичні обставини наприкінці XVIII ст. Духовне поневолення нації. Життя народу — предмет художнього зображення. Актуальність фольклорної традиції. Розвиток фольклористики, етнографії. Основні художні напрями (класицизм, романтизм, початкові форми реалізму). Бурлескна стильова течія. Найвидатніші митці: І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Шашкевич, Т. Шевченко, П. Куліш, Л. Глібов, Марко Вовчок, Ю. Федькович). Іван Котляревський. "Енеїда" (скорочено), "Наталка Полтавка" Творчість І. Котляревського — новий етап у розвитку національного самоусвідомлення. Драматург і театральний діяч. Історія створення ["Енеїди". Національний колорит, зображення</p>	<p>Знати про суспільно-історичний контекст становлення нової української літератури. Назвати найвизначніших письменників цього часу. Знати про життя і творчість І. Котляревського. Розуміти його роль у розвитку української літератури, в розвитку національного самоусвідомлення. Аналізувати розділи "Енеїди": початок мандрів Е/ — I, 1—26; / % — III, 68—130; Еней на березі Тибру — V, 1—10; оплакування вбитих — VI, 89—95. Визначати провідні проблеми і мотиви твору. Характеризувати героїв поеми, образ Енея. Висловлювати власні міркування про його вчинки і характер. Коментувати</p>	<p>Формування і корекція уявлень на основі сприйняття словесної інформації про суспільно-історичний контекст становлення нової української літератури. Розвиток та корекція пам'яті під час роботи над новим матеріалом. Розвиток та корекція уваги на основі зміни навчальної діяльності учнів. Розвиток мислення на основі аналізу розділів "Енеїди"; визначення провідних проблем і мотивів твору.</p>

	<p>життя всіх верств суспільства, алюзії на українську історію в ній. Бурлескний гумор, народна українська мова. Утвердження народної моралі (картини пекла, раю) в душі просвітительства.</p> <p>Соціально-побутова драма "Наталка Полтавка" — перший твір нової української драматургії. її довготривале сценічне життя. Торжество народної етики. Наталка як уособлення кращих рис української жінки, що відстоює людську гідність, бореться за своє щастя.</p> <p>ТЛ: травестія, пародія, бурлеск, алюзія.</p>	<p>проблему війни: погляд автора і героїв.</p> <p>Характеризувати головну героїню "Наталки Полтавки", інших персонажів п'єси, аналізувати художні засоби розкриття внутрішнього світу Наталки, гумористичні засоби у творі. Робити порівняльну характеристику Миколи і Петра, їхніх життєвих позицій. Пояснювати роль і функцію пісень у драмі. Вміти розкрити значення творчості І. Котляревського в українському культурному відродженні.</p> <p>Вивчити напам'ять: уривок з "Енеїди" (на вибір).</p> <p><i>Формування активної життєвої позиції, розвиток уміння відстоювати людську гідність, власні принципи, усвідомлення можливості вибороти власне щастя.</i></p>	<p>Розвиток зв'язного мовлення під час роботи над характеристикою героїв творів.</p>
4	<p>Григорій Квітка-Основ'яненко. "Маруся"</p> <p>Батько української прози, один із перших у Європі "творців людової повісті" (І. Франко). Гуманістичний пафос, християнські ідеали, етнографічне тло творів. "Маруся" — перша україномовна повість нової української літератури, вірець сентименталізму. Головні персонажі твору — уособлення високих морально-етичних якостей простої людини.</p> <p>ТЛ: поняття про сентименталізм, реалізм.</p>	<p>Знати основні віхи життя і творчості письменника. Розуміти причини написання перших творів російською мовою і необхідність його виступів на захист рідної мови. Мати уявлення про художні засоби сентименталізму, християнські ідеали повісті "Маруся". Вміти коментувати зміст</p> <p>Схарактеризувати роль оповідача.</p> <p>Оцінити значення Г. Квітки-</p>	<p>Формування і корекція уявлень на основі сприйняття словесної інформації про основні віхи життя і творчості письменника.</p> <p>Формувати уявлення про художні засоби сентименталізму, християнські ідеали повісті.</p>

		<p>Основ'яненка для розвитку української культури і духовності. <i>Усвідомлення необхідності соціально активної позиції в житті.</i></p>	<p>Розвиток мислення під час характеристики образу ліричної героїні.</p>
3	<p>Література українського романтизму Ідейно-художні особливості романтизму. Поглиблення бачення розбіжності між ідеалом і дійсністю. Зв'язок із національним рухом. Поети-романтики П. Гулак-Артемівський, "Рибалка", Є. Гребінка, "Українська мелодія", В. Забіла, "Соловей", М. Петренко, "Небо" М. Шашкевич. "Веснівка" Зачинатель нової української літератури на західних землях. Роль "Руської трійці" у національному духовному відродженні. Значення романтизму для нового етапу розвитку слов'янських літератур. ТЛ: поняття про романтизм, елегія, романс.</p>	<p>Вміти визначити головні мотиви поезій, прокоментувати їх у зв'язку з художніми особливостями і народнопісенною лірикою. Знати про М. Шашкевича, про "Руську трійцю", про альманах "Русалка Дністровна". Вивчити напам'ять: одну з поезій (на вибір). <i>Усвідомлення того, що романтик — духовно багата, творча людина. Виховання шанобливого ставлення до засад народної моралі й етики: працелюбності, щирості, любові й поваги до батьків. Краса вірності в коханні.</i></p>	<p>Формування і корекція уявлень на основі сприйняття словесної інформації про ідейно-художні особливості романтизму. Розвиток мислення під час визначення головних мотивів поезій. Розвиток сприймання в процесі вивчення поезії.</p>
2	<p>Микола Гоголь. "Вечір проти Івана Купала" Літературна діяльність М. Гоголя, її значення для української культури. Вираження глибин національного духу у творчості Гоголя. Український фольклор — джерело творів митця української тематики. Романтична умовність оповідання "Вечір проти Івана Купала". Зв'язок з "нечистою силою" як метафора злодіяння.</p>	<p>Знати біографію М. Гоголя, мати уявлення про його основні твори. Розуміти місце творчості письменника на порубіжжі культур двох народів — українського і російського. Розуміти культурно-історичні обставини, що впливали на мовний вибір письменника. Знати думку Т. Шевченка про М. Гоголя. Вміти переказувати зміст оповідання, пояснювати його зв'язок з фольклором, етичними уявленнями</p>	<p>Формування пізнавального інтересу до вивчення біографію М. Гоголя. Розвиток мислення під час визначення місця творчості письменника на порубіжжі культур двох народів. Розвиток мовлення під час переказу змісту оповідання, під час висловлювання власної думки.</p>

		<p>українського народу. Розкрити моральні мотиви твору і його ідейний зміст. Вміти визначати основне у сюжеті твору, формулювати провідну думку, виражену в ньому.</p> <p><i>Усвідомлення того, що Україна — країна визначних мистецьких талантів, які зробили великий внесок у культуру інших народів.</i></p> <p><i>Формування переконання, що чистота душі, остереження гріха — божий і людський заповіти.</i></p>	
20	<p>Тарас Шевченко Геніальний поет, мислитель, пророк національного відродження в Україні. Його винятково велике значення. Рання творчість. Перші поетичні твори баладного та елегійного жанрів. Вісь неперервності історичного часу ("До Основ'яненка", "На вічну пам'ять Котляревському", "Думка" ("Нащо мені чорні брови..."). Умовність у баладі, тривога за жіночу долю ("Причинна", "Лілея"). ТЛ: елегія, поглиблення поняття про лірику й ліро-епіку.</p>	<p>Знати біографію і основні віхи творчості поета. Розуміти його життєвий подвиг в умовах підневільного становища нації в першій половині ХІХ ст. Вміти розрізняти лірику й ліро-епіку, визначати жанрову групу, до якої належить твір. Розрізняти елементи, що посилюють емоційну напругу елегії (думки) та балади. Виразно читати поезії, коментувати їх ідейно-художній зміст.</p>	<p>Формування пізнавального інтересу до вивчення біографію і основні віхи творчості поета.</p> <p>Розвиток мислення під час роботи над визначенням жанрової групи.</p> <p>Розвиток індивідуальних читацьких інтересів.</p>
	<p>"Гайдамаки" Складність історичної долі українського народу, невідворотність його боротьби за визволення. Повсталий народ як герой поеми. Одна з її головних ідей — "крила" особи у злитості її боротьби за щастя із боротьбою свого народу (образ Яреми). Необхідність перегорнути</p>	<p>Розглядати і вміти прокоментувати окремі фрагменти з "Гайдамаків" ("Вступ", "Конфедерати", "Червоний бенкет", "Бенкет у Лисянці", "Епілог", "Гонта в Умані", "Передмова"). Вміти визначати основні сюжетні лінії твору, кульмінаційні вершини.</p>	<p>Формування уявлення про кульмінаційні вершини.</p> <p>Розвиток мовлення під час визначення основних сюжетних ліній твору.</p> <p>Розвиток та корекція уваги під час визначення тематики</p>

	<p>драгічну сторінку історії, по-сучасному оцінити минуле. Заклик до єднання слов'янських народів.</p>	<p>Характеризувати героїв поеми (Ярема, Гонта). Вивчити напам'ять: фрагмент (на вибір). <i>Усвідомлення того, що здобуття незалежності — ідеал історичного розвитку нації, осмислення можливостей вирішення конфліктів між народами-сусідами, історичного примирення народів.</i></p>	<p>твору, характеризуванні героїв. Розвиток індивідуальних читацьких інтересів.</p>
	<p>Національна проблематика у творчості Т. Шевченка періоду "Трьох літ" "Кавказ" Пристрасний відгук на тогочасну загарбницьку імперську політику. Продовження теми національно-визвольної боротьби. Узагальнена ідея поеми — неприйняття насильства, поневолення людей, осуд загарбницьких воєн.</p>	<p>Вміти коментувати фрагменти поеми, визначати епізоди з ліричним, іронічним, інвективним забарвленнями. Вміти пояснювати узагальнену ідею твору. <i>Виховання почуття солідарності з боротьбою народів за визволення від гніту. Формування світоглядних переконань неприйняття насильства, осуду загарбницьких воєн.</i></p>	<p>Розвиток мовлення під час коментування фрагментів поеми. Розвиток мислення та уваги в процесі аналізу твору.</p>
	<p>«Як умру, то поховайте...» («Заповіт»), «Чигрине, Чигрине...» Глибокі роздуми поета про минуле й майбутнє України. Пророчий заповіт нащадкам</p>	<p>Вміти коментувати поетичні тексти, визначати головну думку в них <i>Розвиток естетичного сприйняття явищ мистецтва.</i></p>	<p>Розвиток мовлення під час коментування поетичних текстів. Розвиток мислення та уваги в процесі аналізу твору.</p>
	<p>"Стоїть в селі Суботіві..." Художня оцінка діяльності Богдана Хмельницького (зокрема, так званого возз'єднання України з Росією 1654 р.).</p>	<p>Навчитися визначати в поетичному тексті образи і фрагменти додаткового символічного значення, самостійно розкривати їхній зміст. <i>Формування віри у майбутнє України,</i></p>	<p>Розвиток мислення та уваги в процесі аналізу твору. Розвиток індивідуальних читацьких інтересів.</p>

		<p><i>краса вираження цієї віри через художнє слово.</i></p>	
	<p>"Сон" ("У всякого своя доля...") Поема ("комедія") "Сон" і сучасна поетові суспільно-політична дійсність. Композиційний прийом "сну", його роль для розширення можливостей поетичного зображення. Протистояння імперського режиму і вільнодумної, національно свідомої особистості. Сатиричний пафос поеми, його спрямування. ТЛ: алегорія, гротеск, контраст, умовність.</p>	<p>Коментувати зміст твору, визначити головні ідеї, контрастні картини в ньому. Схарактеризувати змалювання поетом морально звироднілих "земляків" і власне ставлення до таких людей. Визначити фрагменти поеми, що справили найбільше враження, вміти пояснити свій вибір. Вивчити напам'ять: фрагмент (на вибір). <i>Усвідомлення гнітючої долі народу, підкореного імперією. Розуміння конструктивних засад, на яких ґрунтується "комедія": рух у напрямку до демократичного устрою, національного визволення, вільного розвитку особистості.</i></p>	<p>Розвиток мислення під час аналізу твору та визначенні його жанрових ознак. Розвиток та корекція уваги на основі визначення фрагментів поеми, що справили найбільше враження. Розвиток оцінювальної діяльності. Розвиток активного словника у процесі вживання нових слів та понять, які вивчалися раніше.</p>
	<p>"І мертвим, і живим, і ненарожденним..." Продовження теми "земляків" у посланні. Викриття конформізму значної частини української еліти. Бичування комплексу меншовартості. Критичний перегляд національної історії задля перспективи її кращого майбутнього. Настроеві інтонації твору (суперечка, пересторога, погроза, заклик тощо).</p>	<p>Розуміти культурні й політичні чинники, що спонукали поета до написання цього твору. Виразно і усвідомлено читати твір. Визначити і схарактеризувати адресата послання, провідну думку твору. Орієнтуватись у складній композиції твору, виявляти його різні настроєві інтонації. Вивчити напам'ять: фрагмент (на вибір). <i>Формування переконання, що за будь-яких обставин необхідно залишатися</i></p>	<p>Розвиток мислення та уваги в процесі визначення культурних й політичних чинників, що спонукали поета до написання цього твору. Розвиток мовлення під час читання тексту. Розвиток мислення в процесі визначення провідної думки твору.</p>

		<i>з народом, його цінностями.</i>	
<p>Тема жіночої долі у творчості Т. Шевченка ("Катерина", "Наймичка", "На панщині пшеницю жала...", "Марія", "У нашім раї на землі...")</p> <p>Одна з провідних тем Шевченкової творчості. Захоплення поета красою жінки, мрія бачити жінку щасливою. Еволюція жіночого образу в поезії Шевченка. Тема матері й сина. Творча інтерпретація поетом образу жінки і пієтет християнина. Різні типи втілення теми жіночої долі: романтичний ("Катерина"), реалістично-побутовий ("Наймичка", "На панщині пшеницю жала..."), символічно-узагальнений ("Марія").</p>	<p>Розуміти становище жінки в кріпацькій Україні часів Шевченка. Знати новозавітний переказ про Богородицю Марію. Вміти порівнювати різні типи втілення теми жіночої долі у творчості поета (на прикладі творів). Виділити біблеїзми в поемі "Марія", пояснити їхню стильову функцію. <i>Формування шанобливого ставлення до жінки</i> в усіх її іпостасях (жінка-мати, жінка-кохана та ін.). Усвідомлення того, що жінка — уособлення краси на землі, що Свята Мати — джерело добра, яке змінює світ.</p>	<p>Розвиток мислення та уваги в процесі аналізу твору. Розвиток індивідуальних читацьких інтересів. Формування вмінь висловлювати власні роздуми про становище жінки в кріпацькій Україні часів Шевченка.</p>	
<p>"Садок вишневий коло хати...", "Доля", "Росли укупочці, зросли..."</p> <p>Лірика Т. Шевченка періоду арешту й заслання і після повернення із заслання. Вершинні зразки Шевченкової лірики. Риси автобіографізму в образі ліричного героя. Ностальгія за ідилією родинного життя, висока філософія життя людини на землі ("Садок вишневий коло хати...". Самотність і пошуки її долання. Підбиття підсумків чесно прожитого життя.</p> <p>ТЛ: поглиблення поняття про ліричного героя, жанр ліричної медитації.</p>	<p>Вміти розповісти про обставини написання цих творів. Проникнути уявою у настрої, у внутрішній світ героїв Шевченка, вчитися бачити красу особистості. Назвати зразки поетичної образності, визначити їхню роль у структурі творів.</p> <p>Вивчити напам'ять: "Доля". <i>Формування переконань, що контакт із друзями, однодумцями, зі світом є підтримкою особистості, що прожити життя треба чесно, в добрі та взаємоповазі.</i></p>	<p>Розвиток мовлення під час розповіді про обставини написання творів. Розвиток уяви під час роботи над настроями та внутрішнім світом героїв. Розвиток мислення під час аналізу творів. Розвиток та корекція пам'яті у процесі вивчення твору на пам'ять.</p>	

	<p>Тарас Шевченко і Біблія. "Ісаія. Глава 35" Духовна присутність Біблії в усій творчості поета. Цикл "Давидові псалми". Ставлення Шевченка до Біблії (суперечка, захоплення, творче наслідування, переосмислення, віра і натхнення). Осмислення поетом Бога, України, власного життя крізь біблійні тексти. Переспіви і "подражання" у творчій спадщині поета. ТЛ: псалом, гімн.</p>	<p>Вміти обґрунтувати розуміння Шевченком ідеї Бога. Мати уявлення про її стильове і образне вираження у творчості поета. Зуміти зіставити переспів Шевченка і оригінальні біблійні тексти псалмів, визначити доміанти поетового почуття. <i>Осмислення беззаконня життя "без Бога". Усвідомлення Бога як високого духовного оплоту особистості, щасливого майбутнього України при благословенні Бога, на шляхах праведних.</i></p>	<p>Розвиток мовлення під час обґрунтування розуміння Шевченком ідеї Бога. Формування уявлення про переспів Шевченка і оригінальні біблійні тексти псалмів. Розвиток мислення на основі визначення доміанти поетового почуття.</p>
	<p>Підсумковий урок: Світова велич українського поета Огляд вивченої поетичної спадщини Т. Шевченка і його малярського доробку, прози, драматургії, міркувань із "Щоденника". Визначні діячі світової культури про Шевченка. Його вплив на літератури інших народів. Шевченко та історичний поступ України. Вшанування пам'яті поета.</p>	<p>Розуміти той великий духовний імпульс, який подала діяльність Шевченка у боротьбі за політичну незалежність і культурне збагачення України. Вміти схарактеризувати внесок Т. Шевченка у скарбницю української поезії, у розвиток української літературної мови, у світовий мистецький поступ. <i>Усвідомлення краси українського художнього слова, представленого в поезії Шевченка; того, що Т. Шевченко — гордість України.</i></p>	<p>Розвиток мислення на основі визначення впливу Т. Шевченка на літератури інших народів. Розвиток мовлення під час характеристики внеску Т. Шевченка у скарбницю української поезії, у розвиток української літературної мови, у світовий мистецький поступ.</p>
5	<p>Пантелеймон Куліш. "Чорна рада" П. Куліш — письменник, перший український професійний літературний критик, перекладач ("Біблія", твори В. Шекспіра, Й. В. Гете), автор підручників для школи, першого українського</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху письменника. Вміти розрізняти жанри: роман, історичний роман, роман-хроніка. Вміти розрізняти історичну і</p>	<p>Розвиток пізнавального інтересу до життєвого і творчого шляху письменника. Розвиток мислення у процесі</p>

<p>правопису "кулішівка".</p> <p>Вплив на П. Куліша ідей європейського просвітництва: "Українець у Європі, європеєць в Україні". Романтичний світогляд. Ентузіазм і жертвність П. Куліша у громадській та культурницькій роботі на шляху духовного відродження і культурного збагачення нації.</p> <p>"Чорна рада" — перший україномовний історичний роман. Версії тлумачення його назви. Історична основа сюжету. Показ протистояння сил державотворення і руйніцтва. Чоловік Божий — носій основної ідеї. Хутір — символ українського способу життя; Черевань — уособлення щасливого хутірського життя; Іван Шрам і Яким Сомко — носії ідеї державності України; Леся і Петро Шраменко — уособлення сімейної ідилії, як символу незнищенності українців, України; Кирило Тур — втілення запорозької вольниці та козацького лицарства.</p> <p>Романтичний мотив дороги і його місце у творі. Оцінка роману Т. Шевченком.</p> <p>ТЛ: роман, історичний роман.</p>	<p>художню правду у романі. Визначати основний конфлікт твору. Пояснити роль образу Чоловіка Божого. Вміти розкрити образи і символи твору, пояснити особливості оповіді, різноманітність засобів розкриття образів, історичний колорит. Робити порівняльну характеристику образів Якіма Сомка та Іванця Брюховецького. Співвідносити образи твору з художніми образами інших історичних творів вітчизняних і зарубіжних письменників. Вміти аргументовано пояснити значення діяльності П. Куліша для відродження, культурного збагачення української нації.</p> <p><i>Усвідомлення значення ініціативності, наполегливості й працьовитості для досягнення поставленої мети.</i></p> <p><i>Усвідомлення важливості для громадянина України збереження свободи і незалежності рідного краю, його державності. Бачення і розуміння поезії як сповіді душі, вияву найсокровенніших думок і почуттів людини. Формування рис справедливості, колегіальності, лицарства, щирості, вірності почуттю і обов'язку.</i></p>	<p>визначення основних особливостей жанрів: роман, історичний роман, роман-хроніка.</p> <p>Розвиток творчих здібностей на основі усвідомлення образного бачення світу.</p> <p>Розвиток уваги під час визначення проблематики творів.</p> <p>Розвиток мовлення в процесі з'ясування значення діяльності П. Куліша для відродження, культурного збагачення української нації.</p>
---	---	---

2	<p>Марко Вовчок. «Інститутка» Життя і творчість (твори українською, російською, французькою мовами). Премія Академії Франції за історичну повість "Маруся". Марко Вовчок як перекладач (Ж. Берна, Г. К. Андерсена, А. Е. Брема). «Народні оповідання»; продовження теми народного життя в повісті «Інститутка». Антилюдяна суть кріпосництва та солдатчини. Образи персонажів — людей із народу та панночки. Авторська позиція у творі. ТЛ: реалізм.</p>	<p>Вміти прокоментувати зміст твору, визначити його жанр твору, пояснити особливості сюжету; мати уявлення про становище простої людини в історичну добу кріпацтва, розуміти повсякчасне прагнення особи до вільного, щасливого життя.</p> <p><i>Формування думки, що кожна людина, незалежно від свого суспільного стану, має право бути щасливою.</i></p>	<p>Розвиток пізнавального інтересу до життя і творчості письменниці. Розвиток мовлення під час виразного та усвідомленого читання творів, висловлювання власної думки про них. Розвиток мислення під коментування змісту твору. Формування уявлення про становище простої людини в історичну добу кріпацтва.</p>
2	<p>ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ Ознайомлення з найцікавішими, зрозумілими для учнів цього віку творами митців рідного краю.</p>	<p>Запам'ятати імена і твори найталановитіших митців, що народилися в рідному краї, вміти характеризувати і самостійно оцінювати їхні твори.</p> <p><i>Усвідомлення необхідності шанобливого ставлення до талановитих митців-земляків.</i></p>	<p>Розвиток та корекція пам'яті під час роботи над узагальненням вивченого. Розвиток мислення під час висловлювання думок.</p>
1	<p>УРОК-ПІДСУМОК Проведення бесіди або диспуту про твори, що вивчалися упродовж року й найбільше запам'яталися.</p>	<p>Вміти робити загальні висновки про письменників, їхні твори, особливості поезики тощо.</p> <p><i>Формування вміння толерантно і переконливо обґрунтовувати свою думку.</i></p>	<p>Розвиток мислення під час висловлення міркувань про вивчені твори. Розвиток мовлення на основі розповіді про вивчені твори.</p>

10 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
1	<p>Вступ</p> <p>Українська література др. пол. XIX ст. в контексті розвитку суспільства певного часу. її вимушена історична місія, особлива роль у житті поневоленої нації. Зв'язок художнього мислення митця з провідними тенденціями доби. Українська</p>	<p>Вміти пояснити зв'язок літератури як мистецтва слова з провідними тенденціями свого часу. Вміти користуватися довідковими відомостями, словниками.</p> <p><i>Усвідомлення суспільного призначення національної літератури.</i></p>	<p>Формування позитивного емоційного ставлення до вивчення нового матеріалу.</p> <p>Розвиток пізнавальної активності на основі визначення зв'язку літератури як мистецтва слова з провідними тенденціями свого часу.</p> <p>Формування уявлень проісторичну місію.</p> <p>Розвиток індивідуальних читацьких інтересів.</p>
	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Важливі історичні події другої половини XIX ст. (історія України, світова історія).</p>		
23(4)	<p>ЛІТЕРАТУРА 70-90-х років XIX ст.</p> <p>Складні суспільно-політичні умови розвитку. Новий етап національно-визвольного руху, культурно-просвітницька діяльність "Громад". Періодичні видання. Розвиток реалізму, натуралізму, пізній романтизм. Розвиток поезії (Я. Щоголев, І. Манжура, В. Самійленко), прози, драматургії.</p>	<p>Вміти схарактеризувати в загальних рисах суспільно-політичні умови розвитку літератури цього періоду.</p> <p>Вміти розповісти про письменника, назвати основні його твори.</p> <p>Прокоментувати оцінку І. Франком творчого спадку І. Нечуя-Левицького.</p> <p>Вміти визначити жанр твору, прокоментувати основну проблему, схарактеризувати образи-персонажі, засоби їхнього зображення. Вміти</p>	<p>Розвиток допитливого, шанобливого ставлення до суспільно-політичних умов розвитку літератури періоду 70-90-х років XIX ст.</p> <p>Розвиток зв'язного мовлення під час роботи над біографією та творчістю письменника.</p> <p>Розвиток мислення на основі визначення жанру та проблематики твору.</p> <p>Розвиток уваги та уяви під час роботи над порівнянням образів</p>

<p>Іван Нечуй-Левицький "Кайдашева сім'я"</p> <p>Життя митця і його творчість як новий імпульс української літератури ("Колосальне всеобіймаюче око України" (І.Франко). її загальна характеристика.</p> <p>«Кайдашева сім'я» - соціально-побутова повість-хроніка. Реалізм твору, сучасна (вічна) актуальність проблеми батьків і дітей. Колоритні людські характери в повісті. Українська ментальність, гуманістичні традиції народного побуту й моралі. Утвердження цінностей національної етики засобами комічного.</p> <p>ТЛ: соціально-побутова повість, повість-хроніка, поглиблення поняття про реалізм. Засоби змалювання комічного.</p>	<p>порівнювати образи дійових осіб, пояснювати авторську позицію. Вміти виокремлювати засоби комічного у творі, пояснювати їхню роль. Вміти висловлювати власну думку про українську ментальність, національний характер, народну мораль і етику.</p> <p><i>Усвідомлення основних рис української ментальності, його значення для самопізнання й успішної адаптації в сучасному суспільстві.</i></p>	<p>дійових осіб.</p> <p>Розвиток вміння висловлювати та обґрунтовувати свою думку.</p>
<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Е. Золя, Г. Флобер, І. Тургенєв, Ф. Достоевський, драматургія Ж.-Б.Мольєра, В.Шекспіра, Ф.Шіллера (зарубіжна література). Ф.Різниченко, "Вид на гору Спаса у Стеблеві". А.Куїнджі, "Українська ніч" - улюблена картина І.Нечуя- Левицького (образотворче мистецтво). Л. ван Бетховен, "Арракіопаїа" - улюблена мелодія письменника (музичне мистецтво).</p>		

4	<p>Панас Мирний (П.Рудченко) "Хіба ревуть воли, як ясла повні?" Життєвий і творчий шлях. Загальна характеристика творчості. Перший соціально-психологічний роман в українській літературі, свідчення великих можливостей у художньому дослідженні дійсності. Співавторство з І.Біликом. Широта представлення народного життя. Еволюція Ничипора Вариниченка: від правдошукацтва до розбійництва. Типове й екстремальне у долі героя. Жіночі образи, утвердження народних поглядів на духовне здоров'я людини. ТЛ: соціально-психологічний роман.</p>	<p>Знати про життя прозаїка, його основні твори. Вміти переказати історію написання роману. Знати і вміти коментувати сюжет роману. Вміти схарактеризувати образи-персонажі, зокрема Чіпку, простежувати еволюцію його поведінки, вміти пояснювати її психологічними чинниками. Пояснювати роль жіночих образів у творі, вміти розкрити їх. Вміти порівнювати роман із «Кайдашевою сім'єю» І.Нечуя-Левицького, шукати спільне і відмінне у художній манері прозаїків. Вміти аргументовано висловлювати власну думку про життєвий вибір Чіпки, коментувати власне розуміння понять честі, справедливості, людської гідності й можливі способи їхнього утвердження. Виконання творчої роботи на дискусійну тему. <i>Вміння переконливо і толерантно висловлювати власні судження.</i> Усвідомлення значення для становлення і утвердження людини <i>правильності життєвого вибору.</i></p>	<p>Розвиток і корекція пам'яті на основі засвоєння біографії письменника. Формування і корекція уявлень на основі сприйняття словесної інформації про життя прозаїка, його основні твори. Розвиток мовлення під час роботи над характеристикою персонажів твору. Розвиток вміння висловлювати та обґрунтовувати свою думку. Розвиток творчого мислення під час виконання творчої роботи на дискусійну тему. Розвиток аналітичного мислення на основі порівняння з романом «Кайдашева сім'я» І.Нечуя-Левицького. Розвиток уваги на основі визначення спільного і відмінного у художній манері прозаїків.</p>
<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. «Кайдашева сім'я» І.Нечуя-Левицького, «Повія» Панаса Мирного, «Воскресіння» Л.Толстого.</p>			

1	<p>Українська драматургія і театр 70-90-х рр. XIX ст. Від аматорських гуртків до професійного «театру корифеїв», що став «школою життя» (І.Франко). Перші театральні трупі М.Кропивницького та М.Старицького (1882-1883), їхні провідні актори. Родина Тобілевичів та український театр. Тісний зв'язок театру з музикою. Розвиток драматургії: соціально-побутові та історичні драми й комедії М.Старицького («Богдан Хмельницький», «За двома зайцями»), М.Кропивницького («Глитай, або ж Павук», «Дай серцеві волю, заведе в неволю»), Панаса Мирного («Лимерівна») та ін. Створення професійного театру в Галичині (1864). Театр «Руська бесіда» у Львові. Роль І.Франка у становленні національного професійного театру. Популярність «театру корифеїв» в Україні та за її межами. Перша народна артистка України Марія Заньковецька. ТЛ: «театр корифеїв».</p>	<p>Уміти розповісти, як і коли в Україні виникає «театр корифеїв», хто входив до його складу, про його популярність. Наводити конкретні приклади зв'язку українського театру з музикою. Назвати авторів та основні драматичні твори, написані для професійного українського театру. <i>Прищеплення любові до театру, розвиток уміння цінувати красу і художню досконалість мистецтва. Виховувати почуття гордості за «театр корифеїв», що зіграв важливу роль у формуванні національної самосвідомості народу.</i></p>	<p>Формування уявлення про «театр корифеїв».</p> <p>Формування і корекція уявлень на основі сприйняття словесної інформації про творчість письменників.</p> <p>Розвиток та корекція пам'яті під час визначення зв'язку українського театру з музикою.</p> <p>Розвиток сприймання під час роботи над новим матеріалом.</p> <p>Розвиток мовлення під час вираження думок з приводу краси і художньої досконалості мистецтва.</p>
---	---	--	--

	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Хорова композиція «Вечорниці» П.Ніщинського, опери С.Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм», М.Лисенка «Тарас Бульба» (музичне мистецтво)</p>		
3	<p>Іван Карпенко-Карий (І.Тобілевич) "Мартин Боруля" Життєвий і творчий шлях. Багатогранність діяльності. Жанрова різноманітність творів: трагікомедії ("Сто тисяч", "Мартин Боруля"), сатирична комедія ("Хазяїн"), соціально-психологічна драма ("Безталанна"), історична трагедія. ("Сава Чалий"). І.Карпенко-Карий і "театр корифеїв". Драматургічне новаторство письменника. Комедія «Мартин Боруля», її сценічна історія. Дворянство як міф про краще життя. Підміна особистісних етичних цінностей (чесності, порядності, працелюбства) становою приналежністю. Психологічна переконливість розкриття образу Мартина Борулі. Значення творчості І.Карпенка-Карого.</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху драматурга, про "театр корифеїв". Розуміти причини просвітницьких ідейних пріоритетів світогляду письменника. Вміти визначити жанр драматичного твору. Знати зміст п'єси "Мартин Боруля", вміти розповісти про історичну основу твору. Вміти схарактеризувати головного героя, розуміти причини його особистої драми. Інші персонажі п'єси. Визначити головний конфлікт твору. Вміти розкрити значення творчості І.Тобілевича для розвитку української драматургії. <i>Виховання любові до театру. Усвідомлення, що життєва позиція кожного творить стан усього суспільства.. Усвідомлення негативних наслідків компромісних рішень (компроміс переконань - шлях до зради).</i></p>	<p>Формування і корекція уявлень на основні сприйняття словесної інформації про віхи життєвого і творчого шляху драматурга, про "театр корифеїв". Розвиток мислення під визначення жанр драматичного твору; характеристики головного героя та персонажів твору. Розвиток та корекція уваги на основі зміни навчальної діяльності учнів. Розвиток і корекція пам'яті на основі розкриття значення творчості І.Тобілевича для розвитку української драматургії.</p>

	ТЛ: поглиблення поняття про жанри драматичного твору.		
	Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. «Міщанин-шляхтич» Ж.-Б. Мольєра і п'єси І.Карпенка-Карого.		
1	<p>Михайло Старицький "Оборона Буші" (огляд) Життя і творчість. Багатогранність діяльності (перекладач). М. Старицький і театр. Творча співпраця з М.Лисенком. Оцінка І.Франком діяльності М.Старицького. Основні мотиви поетичної творчості. Найвідоміші драматичні твори («Талан», «Не судилося»). Художня проза письменника - зачинателя історико-пригодницької повісті та роману. Пригодницький сюжет, драматизм історико-романтичної повісті "Оборона Буші". її антимілітаристське спрямування. Багатопроблемність твору. Шлях помсти і крові як трагічні сторінки в житті українського і польського народів. Образи та символи твору, особливості</p>	<p>Вміти розкрити значення творчості М.Старицького для розвитку української літератури і театру. Мати загальне уявлення про повість «Оборона Буші», драматургію та поетичну творчість письменника.</p> <p><i>Виховання почуття гордості за українську інтелігенцію, яка зіграла вирішальну роль у згуртуванні суспільства, культурному піднесенні України.</i></p> <p><i>Розвиток почуття патріотизму, власної відповідальності за долю батьківщини.</i></p> <p><i>Прищеплення любові до театру, розвивати вміння цінувати красу і художню досконалість мистецтва.</i></p>	<p>Формування і корекція уявлень на основні сприйняття словесної інформації при розкритті значення творчості М.Старицького для розвитку української літератури і театру.</p> <p>Розвиток та корекція уваги на основі зміни навчальної діяльності учнів.</p> <p>Розвиток і корекція пам'яті на основі розкриття драматургії та поетичної творчості письменника.</p>

	<p>характеротворення, функція картин природи.</p> <p>Роль М.Старицького в історії української літератури й театру</p>		
	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Переклади творів Г.-Х.Андерсена, В.Шекспіра, Дж.Баїрона, І.Крилова.</p> <p>Інсценізація творів М.Гоголя, Ю.Крашевського, Е.Ожешко та ін.</p> <p>Історико-пригодницькі романи В.Скотта (зарубіжна література).</p>		
9	<p>Іван Франко</p> <p>«Гімн» («Замість пролога»), «Сікстинська мадонна», «Безмежнеє поле...», "Ой ти, дівчино, з горіха зерня", "Чого являєшся мені...". "Легенда про вічне життя», "Розвивайся ти, високий дубе...", "Декадент", "Мойсей", "Сойчине крило"</p> <p>Письменник, учений, громадський діяч.</p> <p>Багатогранність діяльності в українській культурі, її вплив на культурний і політичний розвиток України. Основні книги і праці. Франко-перекладач.</p> <p>Значення творчості для розвитку української літератури, у пробудженні національної самосвідомості. Творчість І.Франка у музиці. Франко і світова література.</p>	<p>Знати життєву біографію митця, вміти окреслити основні сфери його багатогранної діяльності. Називати основні книги і праці. Сформувати власне ставлення до таких особистостей, як І.Франко.</p> <p><i>На прикладі життєдіяльності І. Франка формування ціннісного переконання: можливість силою високого духа сягнути від селянської хати до світових вершин інтелекту.</i></p>	<p>Розвиток зв'язного мовлення на основі розповіді про життя письменника.</p> <p>Розвиток мислення на основі аналізу творів.</p> <p>Розвиток свідомого сприйняття вербальної інформації.</p> <p>Розвиток уваги під час визначення художніх засобів у творі та головної думки твору.</p> <p>Розвиток активного словника під час вираження власної думки.</p>

	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Переклади творів давньогрецьких поетів, Дж.Мільтона, Байрона, Гете, Гейне, Гюго, Міцкевича та ін. Музика М.Лисенка, С.Людкевича, Б.Лятошинського, А.Кос-Анатольського та ін. до творів І.Франка (музичне мистецтво).</p>		
	<p>Лірика збірки "З вершин і низин". Загальне уявлення про композицію збірки. Творчість великих майстрів Відродження; символ вічної жіночності, материнства, краси; суперечки про роль краси і користі ("Сікстинська мадонна"). Франкова концепція поступу людства, вираз незламного оптимізму ("Гімн" ("Замість пролога").</p> <p>Поетична збірка "Зів'яле листя" : "Безмежнеє поле...", "Ой ти, дівчино, з горіха зерна", "Чого являєшся мені...". Місце любовної теми у творчості І.Франка. Життєві імпульси появи творів (автобіографічність). Широка емоційна гама почуттів ліричного героя, утвердження невмирущості людських почуттів, ідеалу кохання.</p>	<p>Вміти пояснювати багатозначність понять "вершини" і "низини" у назві збірки. Називати твори (цикли) з неї, ідеї яких видаються актуальними сьогодні.</p> <p>Аналізувати поезії, вміти визначити і пояснити символіку "Гімну", вміти розкрити значення поняття "вічний революціонер".</p> <p><i>Усвідомлення облагороджуючого впливу мистецтва на людину.</i> <i>Формування віри в людство (притаманна І.Франкові).</i> <i>Утвердження переконання здійснення поступу не шляхом насилля, а розвитком духовності.</i></p> <p>Вміти аналізувати поезії, визначати літературні і фольклорні начала, пояснити образи-символи. Вивчити напам'ять: 2 поезії (на вибір).</p> <p><i>Усвідомлення того, що любов - найвеличніше із людських почуттів, яке необхідно берегти.</i></p>	<p>Формування пізнавального інтересу до вивчення твору. Розвиток мислення на основі визначення кульмінаційного епізоду твору. Розвиток мовлення під час характеристики образів персонажів. Розвиток та корекція уваги під час аналізу поезій. Формування індивідуальних читацьких інтересів.</p>

Філософська і громадянська поезія. Змістовий зв'язок "Легенди про вічне життя" із поезією "Зів'ялого листа". Драматизм людських стосунків, роздуми про доцільність безсмертя людини, взаємне кохання як критерій щастя, неможливість його досягнення. "Декадент" - поетичне кредо І.Франка. Вираження життєствердної позиції ліричного героя-митця. Вірш-заклик "Розвивайся ти, високий дубе..." - віра в майбутнє своєї нації.

Поема "Мойсей" - одна з вершин творчості І.Франка. Проблематика твору: історичний шлях нації, визначна особистість як її провідник, пробудження національної свідомості, історичної пам'яті. Пролог до поеми—заповіт українському народові. ТЛ: філософська поезія, віршові розміри (повторення), терцини, гімн, сонет.

Вміти пояснити використання біблійних мотивів і образів, умовність художнього світу легенд і притч. Сформулювати провідну думку "Легенди..." Характеризувати вірш "Декадент", висловлювати власні роздуми про мету і сенс художньої творчості людини. Вміти визначити головну ідею вірша "Розвивайся...", розкрити символічний образ "дуба", знайти фольклорні елементи у творі. Вивчити напам'ять: 2 поезії (на вибір).

Усвідомлення неуніклого драматизму людського життя. Усвідомлення того, що українці - представники народу, що "вгору йде", що відкидає занепад у будь-якій формі.

Вміти з'ясувати основну сюжетну лінію твору, визначити найнапруженіші фрагменти. Пояснити біблійну основу сюжету, його актуальність для епохи національно-визвольних рухів. Розкрити алегоричність образу Мойсея, передати зміст його сумнівів, роздумів і сформулювати

		резюме цих роздумів. Висловлювати власні міркування про майбутнє свого народу. <i>Осмислення поняття нації як повноправного суб'єкта історії, безмежність перспективи поступу.</i>	
	Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. І. Труш, «Іван Франко», А. Базилевич, ілюстрації до творів І. Франка (образотворче мистецтво). Цикли любовної лірики в Овідія, Катулла, Данте, Ф. Петрарки, А. Міцкевича (зарубіжна література). Скульптура Мікеланджело "Мойсей" як поштовх до написання поеми. Опери «Мойсей» та «Назон» А. Тенберга, «Мойсей» (за І. Франком) М. Скорика. Повість «Авірош» Г. Хоткевича.		
Проза І.Франка. Ідеї, проблеми прозової творчості. Місце у творчості повісті «Перехресні стежки». Художні шукання прозаїка. Франко і український модернізм. Новела "Сойчине крило" - жіноча доля в новітній інтерпретації. Образ героя-адресата - уособлення боротьби між "естетикою" і "живим чоловіком". Гуманізм новели.	Вміти назвати основні прозові твори митця, схарактеризувати їхню тематику. Розглянути і прокоментувати композицію і сюжет новели "Сойчине крило". Розкрити образ Марії, його неоднозначність. Характеризувати образ героя-адресата. Вміти визначити основний морально-етичний пафос новели та висловити власну оцінку твору. Мати загальне уявлення про драматургію І.Франка.	Формування пізнавального інтересу до нового матеріалу. Розвиток мислення під час характеристики тематики творів. Розвиток мислення та творчих здібностей під час характеристики героїв твору. Розвиток уваги під час визначення основного морально-етичного пафосу новели.	
	Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Фільм «І. Франко» М. Лебедева		
Роль І.Франка у розвитку драматургії і театру. («Украдене щастя») Значення творчості І.Франка, її актуальність. ТЛ: поняття про модернізм.	Усвідомлення перемоги добра над злом, "великодушності над невдячністю". Назвати коло тих художніх, філософських, історико-політичних проблем, актуальних і сьогодні, до	Формування уявлення про «великодушність», «невдячність». Розвиток творчих здібностей, мислення під час виконання творчої роботи про життєве покликання людини.	

		<p>яких долучився видатний письменник.</p> <p>Виконання творчої роботи про життєве покликання людини.</p> <p>Шанобливе ставлення до творчості І. Франка - як до великого надбання українського народу. Усвідомлення внеску І. Франка у світову культуру, поступ.</p>	<p>Розвиток мовлення під час висловлення власної думки.</p>
1	<p>Борис Грінченко "Каторжна" (огляд)</p> <p>Життя і різножанрова творчість. Багатогранність діяльності. Укладач 4-томного словника української мови, організатор і голова товариства "Просвіта". Тематика поетичних творів. Грінченко-перекладач. І.Франко про Б.Грінченка: —робітника без одпочину" на культурно-освітній ниві. Майстер малої прози. Оповідання "Каторжна". Утвердження прагнення людини до любові, добра. Психологізм твору. Дилогія про життя пореформеного села («Серед темної ночі», «Під тихими вербами»).</p>	<p>Знати і вміти розповісти про велику подвижницьку діяльність Б.Грінченка, тематику його ліричних та епічних творів.</p> <p>Розглядати зміст оповідання "Каторжна". Вміти визначити його основну думку, пояснити причини душевних страждань Докії. Вміти розкрити чинники формування її характеру. Пояснити причини неординарного вчинку головної героїні під час пожежі.</p> <p>Висловлювати власні міркування про діяльність Б.Грінченка.</p> <p>Усвідомлення важливої ролі наполегливості і працелюбності як вирішальних факторів на шляху до поставленої мети.</p> <p>Усвідомлення неприйняття зла, жорстокості, помсти у стосунках людей, переваги співчуття, доброзичливості, уваги до ближнього</p>	<p>Формування й уточнення уявлень про велику подвижницьку діяльність Б.Грінченка, тематику його ліричних та епічних творів.</p> <p>Розвиток мислення під час визначення основної думки твору, чинників формування характеру Докії.</p> <p>Розвиток активного словника у процесі вживання нових слів та понять, які вивчалися раніше.</p>

		як необхідних моментів гарного спілкування.	
	Переклад Б.Грیشченком творів Д.Дефо, О.Пушкіна та ін.	Ф.Шіллера, Г.Гауптмана, М.Метерлінка, Г.Ібсена, Й.Гете, Г.Гейне, В.Гюго,	
29(1)	УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА 10-х років ХХ ст. Домінуючі особистісні чинники у світогляді людини на рубежі віків. Посилення зв'язку з культурою Європи, активні націотворчі процеси. Основні риси українського модернізму (О. Кобилянська, М. Коцюбинський, В. Стефаник, Леся Українка, М. Вороний, В. Винниченко). Альманах «З-над хмар і з долин», угруповання «Молода муза» - зв'язок зі світовою літературою, «нова школа» у прозі, «нова» драма на рубежі століть.	Мати загальне уявлення про модерністські тенденції в українській літературі 10-х років ХХ ст. Вчитися знаходити необхідну інформацію в довідкових виданнях і користуватися нею.	Формування уявлення про модерністські тенденції в українській літературі 10-х років ХХ ст. Розвиток мислення та уваги під час роботи над довідковими виданнями.
	Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Зарубіжна література початку ХХ ст.		
5	Михайло Коцюбинський "Іпіегшегго", "Тіні забутих предків" . Життя і творчість, гуманізм світогляду. Жанр новели у творчості М.Коцюбинського. Еволюція художньої свідомості: від просвітницьких орієнтацій і	Знати основні події життєвого і творчого шляху письменника. Вміти розпізнавати і характеризувати новелістичний твір. Мати уявлення про імпресіонізм у літературі та образотворчому мистецтві. Визначити проблематику "Іпіегтегго", пояснити глибокий	Формування уявлення про основні події життєвого і творчого шляху письменника. Формування уявлення про «новелістичний твір», про імпресіонізм у літературі та образотворчому мистецтві. Розвиток мислення та уваги під час

<p>реалізму до модернізму. Значення стильового новаторства М.Коцюбинського для української літератури. Психологічна новела "Іпіегтегго" з жанровими ознаками "поezії у прозі". Автобіографічна основа. Проблеми душевної рівноваги, повноцінного життя, специфіки творчого процесу. Психологічно переконливе розкриття внутрішнього стану людини. Символічні образи, ускладнена метафора. Поетика імпресіонізму. Повість "Тіні забутих предків". Трагічна доля Івана й Марічки як наслідок суперечності між мрією та дійсністю. Світ людини у зв'язку зі світом природи. Фольклорне тло твору. Образи й символи твору. Образи Івана та Марічки як втілення романтичної ідеї незнищенності кохання. ТЛ: новела, імпресіонізм.</p>	<p>психологізм новели, особливості її композиції. Аналізувати імпресіоністичну поетику: роль пейзажу, звукових образів, світлотіні. Знайти і пояснити символічні образи, ускладнені метафори. Розкрити образотворчі засоби: внутрішній монолог, прийом контрасту. Знати зміст повісті "Тіні забутих предків". Вміти пояснювати образи і символи твору, аналізувати образи Марічки та Івана, розкрити пантеїзм світобачення героїв, виражений через побут, звичаї, обряди, почуття, мораль. Вміти показати протиставлення реалій життя внутрішньому світові душевно багатих натур. Пояснити роль образу природи у творі. Схарактеризувати мовний колорит повісті. Усвідомлення гуманізму як основи світоглядних переконань розвиненої особистості, оптимізму і життєствердження як важливих духовних цінностей буття людини. Усвідомлення краси природи, її благодірного впливу на людину. Співчуття, співпереживання як важливі риси гуманістичних поглядів людини. Усвідомлювати красу глибокого почуття і деспотизм</p>	<p>роботи над проблематикою творів та аналізом образотворчих засобів. Формувати уявлення про «пантеїзм світобачення героїв». Розвиток творчих здібностей на основі протиставлення реалій життя внутрішньому світові душевно багатих натур. Розвиток емоційно вольової сфери на основі співчуття, співпереживання, змальованих у творах.</p>
--	---	---

		антигуманних звичаїв. Краса природи мальовничого куточка України - гуцульського краю. Краса і поезія глибокого почуття кохання.	
	Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Європейський літературний імпресіонізм (К.Гамсун, А. Чехов). Малярство художників- імпресіоністів П. Сезанна, К.Моне, К.Піссаро, О.Ренуара. Український імпресіонізм (М.Бурчак, "Овини") (образотворче мистецтво). "Ромео і Джульєтта" Шекспіра. —Іпієгтегго" М. Скорика (музика).		
5	Ольга Кобилянська "Земля" Життя і творчість. Формування світогляду письменниці (вплив європейської культури, українського феміністичного руху). її проза - модель раннього українського модернізму. Жанрові особливості, провідні теми та ідеї. Краса вільної душі, аристократизм духу як провідні мотиви. "Земля" - психологічне трактування вічних проблем: людини і землі, злочину та кар на українському матеріалі. Модерністська проблема сакрально-містичного зв'язку людини із землею. Розкриття споконвічного прагнення селянина бути господарем на	Знати основні віхи життєвого і творчого шляху О.Кобилянської. Знати сюжет повісті "Земля". Вміти визначати основні проблеми твору, характеризувати образи-персонажі у їхньому порівнянні (Михайло, Сава, Марійка, Івоніка, Анна, Рахіра, Петро та ін.). Вміти аналізувати соціальні та біологічні фактори характеротворення, виділяти елементи детективного сюжету, пояснювати символіку твору (образ землі). Вміти пояснити композиційно-характеротворчий принцип контрасту. Усвідомлення глибинної пов'язаності, шанобливого ставлення до землі, поваги до праці селянина. Усвідомлення неможливості для людини бути щасливою, досягнувши	Формування уявлень про основні віхи життєвого і творчого шляху О.Кобилянської. Розвиток сприймання на основі нового матеріалу. Розвиток мислення та уваги на основі визначення основних проблем твору, характеризувати образи-персонажі у їхньому порівнянні. Розвиток мовлення під час зясування та роз'яснення композиційно-характеротворчий принцип контрасту.

	<p>ній. Трагічна історія родини Федорчуків - новітня інтерпретація християнського мотиву братовбивства. Михайло і Сава - протилежні психологічні типи; Марійка та Івоніка - цінності народної моралі; Сава і Рахіра - духовна деградація. Трагедія шляхетної, чутливої душі в жорстоких обставинах тогочасного сільського життя (образ Анни). Глибокий психологізм і символізм твору як новаторство О.Кобилянської. ТЛ: взаємопроникнення літературних родів.</p>	<p>мети шляхом злочину. Осудження злочину як протиправної, ворожої для людини дії, як духовної деградації особистості.</p>	
	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Твори Ф.Ніцше, Ф.Шіллера, Й.-В.Гете, Г.Ібсена, Г.Гейне, К.Гамсуна, І.Тургенєва, Ф.Достоевського, М.Метерлінка.</p>		
2	<p>Василь Стефаник "Камінний хрест" Життя і творчість. Творча співдружність В.Стефаника з Л.Мартовичем і Марком Черемшиною ("покутська трійця"). Новаторство письменника. "Камінний хрест" - психологічне розкриття теми еміграції. Історична основа твору. Сюжетно- композиційні</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху письменника. Вміти прокоментувати зміст новели "Камінний хрест" як модерністського твору, пояснювати сюжетно- композиційні особливості, емоційно напружений драматизм ситуації. Схарактеризувати образ головного героя Івана Дідуха. Вміти розкрити історичну основу новели, пояснити багатозначність символіки камінного</p>	<p>Формування і корекція уявлень на основі сприйняття наочно-вербальної інформації про основні віхи життєвого і творчого шляху письменника. Розвиток мовлення та уваги під час роботи над коментуванням змісту новели. Розвиток мислення на основі складання характеристики образу головного героя Івана Дідуха.</p>

	<p>особливості. Трагічна подія - композиційний центр новел Стефаніка. Драматизм конфлікту, емоційна заостреність зображуваного. Багатозначність символічних образів. Камінний хрест - уособлення долі людини. Ідея нерозривної єдності Івана Дідуха з полем, рідною землею. Останній танець Івана Дідуха перед від'їздом з села як символ трагізму і розпачу прощання з рідним краєм. ТЛ: експресіонізм.</p>	<p>хреста, горба, прізвища головного героя. Виховання співчуття, співпереживання до драматичних напружених життєвих ситуацій. Усвідомлення того, що прагнення готовності допомогти є виявом громадянської позиції людини.</p>	<p>Розвиток співчуття, співпереживання до драматичних напружених життєвих ситуацій.</p>
	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Європейський експресіонізм (Ф.Кіфка, М.Шагал, Г.Кайзер) (зарубіжна література). Еміграція українців за кордон наприкінці XIX - початку XX ст. (історія України). Віршовий цикл «До Бразилії» І. Франка.</p>		
<p>7</p>	<p>Леся Українка (Лариса Косач) «Сопіга §рет §рего!», "І все-таки до тебе думка лине...", "І ти колись боролась, мов Ізраїль...", "Хвиля", "Стояла я і слухала весну.", "Все- все покинуть, до тебе полинуть.", "Уста говорять: "Він навіки згинув!..", "Лісова пісня" Життєвий і творчий шлях. Роль родини, культурного оточення і самоосвіти у формуванні</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху письменниці. Вміти розкрити основні теми і мотиви віршів, схарактеризувати композиційні й ритмомелодичні особливості, образи-символи, алегоричні образи. Знайти біблійні мотиви і образи у вірші "І ти колись боролась, мов Ізраїль...", пояснити їх. Вміти визначити основні проблеми, порушені в "Лісовій пісні", розкрити</p>	<p>Формування уявлень про основні віхи життєвого і творчого шляху письменниці. Розвиток уваги, мовлення під час розкриття основних тем і мотивів віршів. Розвиток мислення на основі визначення ритмомелодичних особливостей, образів-символів, алегоричних образів. Розвиток уваги та мислення під час роботи над проблематикою творів.</p>

<p>світобачення письменниці. Збірка поезій «На крилах пісень», її висока оцінка І. Франком. Основні цикли поезій. Неоромантизм як основа естетичної позиції Лесі Українки. Символічність, романтичні образи, образотворчий прийом контрасту («Сопіга §рет §рего!»). «Сопіга §рет §рего!», як світоглядна декларація сильної вольової особистості. Громадянська лірика ("І все-таки до тебе думка лине...", "І ти колись боролась, мов Ізраїль..."). Філософська лірика ("То бе ог поі ю бе?..."). Пейзажна та інтимна лірика ("Стояла я і слухала весну...", "Хвиля", "Все-все покинуть, до тебе полинуть...", "Уста говорять: "Він навіки згинув!.."). Особливості поетичного стилю Лесі Українки. Драма-феєрія "Лісова пісня". Фольклорно-міфологічна основа сюжету. Символічність образів Мавки і дядька Лева - уособлення духовності і краси. Мати Лукаша й Килина -</p>	<p>фольклорну основу сюжету, схарактеризувати образи. Порівнювати образи Мавки й Килини. Вміти показати на прикладах з тексту духовну бідність Килини й матері Лукаша, їхню меркантильність, байдужість до краси, природи, мистецтва. Розкрити красу глибокого почуття, антигуманність меркантильності та користолюбства. Висловити власні судження про життя і творчість Лесі Українки. Виконання творчої роботи на літературно-публіцистичну тему. Вивчити напам'ять: "!". Виховання шани і поваги до життя-подвигу славетної українки. Усвідомлення духовної цінності неоромантичного світогляду. Розуміння того, що любити "слово у вірші" - могутній засіб впливу на духовність, інтелект людини. Розвиток естетичного смаку. Усвідомлення кохання як життєствердного почуття, творчої сили, що стимулює духовне піднесення, збагачення, розквіт людини. Вміти бачити переваги високої духовності над буденністю.</p>	<p>Розвиток мовлення під час висловлювань власної думки. Розвиток творчих здібностей під час виконання творчої роботи на літературно-публіцистичну тему. Розвиток та корекція пам'яті під час вивчення вірша на пам'ять.</p>
--	--	--

	<p>антиподи головній героїні Мавці. Симбіоз високої духовності і буденного прагматизму в образі Лукаша. Природа і людина у творі. Неоромантичне утвердження духовно-естетичної сутності людини, її творчих можливостей. Конфлікт між буденним життям і високими пориваннями душі особистості, дійсністю і мрією. Почуття кохання Мавки й Лукаша як розквіт творчих сил людини. Художні особливості драми-феєрії. ТЛ: неоромантизм, драма-феєрія.</p>		
	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Поезія Г.Гейне. Типологічна спільність "Лісової пісні" із західно - європейською драмою (М.Метерлінк, Г.Гауптман). "Лісова пісня" Лесі Українки і "Тіні забутих предків" М.Коцюбинського, Музика П.Чайковського, Ф.Шопена, Т.Шумана, Л.Бетховена - улюблених композиторів Лесі Українки. Живопис І.Айвазовського, О.Муромця піка, який любила Леся Українка.</p>		
2	<p>Микола Вороний "Іванові Франкові", "Блакитна Панна", "Інфанта" Життя і творчість, багатогранна діяльність. М.Вороний - "ідеолог" модернізації української літератури. Його творчість - перша декларація ідей і форм</p>	<p>Знати основні віхи життєвого і творчого шляху М.Вороного. Вміти розпізнати символічний твір серед інших. Вміти характеризувати тематику і проблематику віршів М.Вороного, визначати їхні жанрові і ритмомелодичні особливості. Вміти вказати на художні ознаки</p>	<p>Формування уявлень про основні віхи життєвого і творчого шляху М.Вороного. Розвиток мислення та мовлення на основі характеристики тематики і проблематики віршів М.Вороного, визначення їхніх жанрових і ритмомелодичних особливостей. Розвиток сприймання під час</p>

	<p>символізму. Зміст і художні особливості поезії М.Вороного. Мотив необхідності для поета бути "цілим чоловіком" ("Іванові Франкові"). Єдність краси природи і мистецтва ("Блакитна Панна"). Узагальнено-ідеалізований жіночий образ як сюжетний центр вірша. Згадка про революцію як данина естетиці доби соціальних перетворень ("Інфанта"). ТЛ: символізм.</p>	<p>символізму у творі. Розкрити неоромантичне звеличення краси природи у вірші "Блакитна Панна". Передати власні почуття від вірша. Аналізувати поетику символізму у вірші "Інфанта". Вивчити напам'ять: "Блакитна Панна". Усвідомлення національної свідомості як важливого фактора громадянської позиції кожного. Цінування краси поетичного слова, його здатності об'єднувати людей роздумами над вічними проблемами життя.</p>	<p>вивчення нового матеріалу. Розвиток та корекція пам'яті на основі вивчення твору напам'ять.</p>
	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки. Поезія Г.Гейне. Вплив французького (Ш.Бодлер, Р.Рембо, П.Верлен,) і російського (К.Бальмонт, О.Блок, В.Брюсов) символізму на творчість М.Вороного.</p>		
3	<p>Олександр Олесь (О. Кандиба) "З журбою радість обнялась...", "Чари ночі", "О слово рідне! Орле скутий!..", "По дорозі в Казку" Життя і творчість, світоглядні переконання. Неоромантичні, символістські тенденції у творчості ("З журбою радість обнялась..."). Прагнення гармонії людини і природи ("Чари ночі"). Музичність, звукова виразність</p>	<p>Знати основні події життєвого і творчого шляху письменника. Вміти визначати провідні мотиви поезій, пояснювати ритмомелодичні особливості, художні засоби (контраст, антитеза, символіка тощо). Вміти визначати поетичні жанри, проаналізувати образи. Вміти висловлювати власні судження з приводу художніх особливостей поезії митця. Знати зміст етюда "По дорозі в _____"</p>	<p>Формування уявлень про основні події життєвого і творчого шляху письменника. Розвиток мислення під час роботи на визначенням провідних мотивів, художніх засобів. Розвиток мовлення під час формулювання власних суджень.</p>

	<p>поезій. Майстерність у відтворенні настрою і почуття. Експресивне висловлювання патріотичних почуттів ("О слово рідне! Орле скутий!..")</p> <p>Символізм драматичного етюда "По дорозі в Казку". Дорога в казку - символ духовних поривань людини до кращого життя. Проблема вождя і маси. Лідер - духовно сильна особистість. Трагічна суперечність між духовністю, мрією і жорстокістю.</p> <p>ТЛ: драматичний етюд.</p>	<p>Казку". Вміти визначити його тему, проблеми, розкрити власне розуміння образів-символів, зокрема символ дороги в Казку. Сформулювати відповідь на питання: "Казка життя людства - вимисел чи реальність?".</p> <p>Порівняти драматичний етюд "По дорозі в Казку" і поему "Мойсей" І.Франка.</p> <p>Вміти висловити власні міркування з приводу порушених у творі проблем (лідерства, шляхів успішного досягнення мети).</p> <p>Вивчити напам'ять: одну з поезій (на вибір).</p> <p>Розуміння, що свобода і незалежність особистості є обов'язковою умовою творчості митця. Усвідомлення того, що любов до рідного краю - джерело творчої наснаги.</p> <p>Усвідомлення мрії як прагнення людини жити краще, спонуки до активної діяльності. Осмислення благородства вчинків, які здійснюються заради щастя людей.</p>	
	<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Поезія Г.Гейне.</p> <p>Шевченківські мотиви, біблійно-християнська символіка в поезії О.Олеся.</p> <p>П.Б.Шеллі.</p> <p>"По дорозі в Казку" О. Олеся і "Мойсей" І. Франка. Перегуки з творчістю М. Горького (ранній період) (зарубіжна література).</p>	<p>П.Б.Шеллі.</p> <p>"По дорозі в Казку" О. Олеся і "Мойсей" І. Франка. Перегуки з творчістю М. Горького (ранній період) (зарубіжна література).</p>	<p>Перегуки з творчістю Дж.Байрона, УГ.Метерлінка, Г.Гауптмана, Г.Ібсена, Ф.Ніцше.</p>

4	<p>Володимир Винниченко "Момент"</p> <p>Життя і творчість, громадська і політична діяльність.</p> <p>Прозові і драматичні твори.</p> <p>Мала проза: ідейно-стильові особливості збірки "Краса і сила". Перший український науково-фантастичний роман "Сонячна машина".</p> <p>Популярність Винниченка-драматурга на світовій сцені.</p> <p>Новела "Момент". Поєднання в ній реалістичного змалювання дійсності і філософського підтексту (плинність життя, щастя людини, мить - частинка вічності тощо). Образ Панни — втілення ідеї вічної жіночності, краси. Імпресіонізм новели.</p> <p>Значення літературно-художньої спадщини В.Винниченка. ТЛ: неореалізм, психологічна драма.</p>	<p>Знати основні моменти життєвого і творчого шляху письменника, про його громадську та політичну діяльність.</p> <p>Знати зміст, тематику й проблематику новели "Момент".</p> <p>Вміти розкрити філософський підтекст новели. Схарактеризувати образ Панни, роль героя-оповідача.</p> <p>Вміти аргументовано передати власні роздуми, судження про миттєве і вічне, сенс життя, щастя людини.</p> <p>Вміти розкрити імпресіоністичну поетику твору. Висловлювати свої судження про актуальність для нашого часу порушених письменником проблем, аргументувати їх прикладами з тексту.</p> <p>Вміти означити місце В.Винниченка в українській та світовій літературах. Працювати з допоміжними літературно-критичними статтями, користуватися довідниками і словниками.</p> <p>Усвідомлення художнього слова як увічного для поколінь досвіду життя людини, її думок, переживань, театру як школи виховання почуттів.</p>	<p>Формування і корекція уявлень на основі сприйняття вербальної інформації про письменника та його творчість.</p> <p>Розвиток мислення на основі аналізу сюжету та визначенні композиційних особливостей.</p> <p>Розвиток мовлення в процесі аналізу образів.</p> <p>Розвиток та корекція уваги під час визначення композиційних особливостей.</p>
<p>Мистецький контекст. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Науково-фантастичний роман у світовій літературі (О.Толстой, Г.Уеллс, Р.Бредбері, С.Лем) і "Сонячна машина".</p> <p>Західноєвропейський і російський модернізм (Г.Ібсен, М.Метерлінк, Г.Гауптман, А.Чехов) (зарубіжна</p>			

	література).		
2	Література рідного краю Ознайомлення з художніми творами митців рідного краю (відповідно до вікових зацікавлень десятикласників).	Вміти самостійно характеризувати твори письменників-земляків, висловлювати свої судження про них. Самостійно готувати реферати про їхню творчість, виголошувати доповіді.	Розвиток мовлення під час виразного та усвідомленого читання творів, висловлювання власної думки про них. Розвиток мислення під час висловлювання думок.
1	Урок-підсумок Бесіда про вивчені твори української літератури.	Вміти характеризувати вивчений період української літератури з точки зору ідейно-художніх особливостей найпоказовіших творів, висловлювати власні судження про них. Вміти пояснювати їхню актуальність для нашого часу.	Розвиток мислення під час висловлення міркувань про вивчені твори. Розвиток мовлення на основі розповіді про вивчені твори.